

Lesson 1 – Introduction

Goals:

- Introduce and practice skills of comparing two parallel sets of pesukim and asking the key questions of what is repeated, what is different, and why.
- Introduce and practice skills for reading the *mefarshim*, including, finding the textual question, understanding the difference between peshat and midrash, and beginning to distinguish between the approaches of Rashi and Ramban.
- To see how the first pesukim of Sefer Shemot introduce the theme of the entire sefer.

Activity:

1. Have students break down perek 1 in to sections. They should come up with 1-7 (entrance and growth of Israel in Egypt), 8-14 (slavery), and 15-22 (murder of boys). Do now: Complete the table on this worksheet:

דף עבודה לשמות פרק א פסוקים א-ח			
שמות פרק א		בראשית פרק מו	
העתק פסוק א:		העתק פסוק ח:	
מלא את שם האימא של השבט שכתבת בטור הצמוד	מלא את שמות השבטים כסדר שמופיעים בפסוקים	מלא את שמות השבטים כסדר שמופיעים בפסוקים	מלא את שם האימא של השבט שכתבת בטור הצמוד
לאה	ראובן	ראובן	לאה
העתק פסוק ה וסמן מלים או ביטויים שווים עם בראשית מו: כז:		העתק פסוק כז:	
<p>קרא את דברי המפרשים הבאים וענה בכתב על השאלות הנלוות:</p> <p><u>1. רש"י שמות פרק א פסוק א</u> ואלה שמות בני ישראל - אף על פי שמנאן בחייהן בשמותן, חזר ומנאן אחר מיתתן, להודיע חבתן שנמשלו לכוכבים, שמוציאן ומכניסן במספר ובשמותם, שנאמר (ישעיהו מ כו) המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא:</p> <p>מה הוקשה לרש"י? האם אתה חושב שתשובתו משכנעת? למה?</p> <p><u>2. רמב"ן שמות הקדמה לספר שמות</u> ונתייחד ספר ואלה שמות בענין הגלות הראשון הנגזר בפי רש"י (בראשית טו: יג-טז) ובגאולה ממנו ולכן חזר והתחיל בשמות יורדי מצרים ומספרם אף על פי שכבר נכתב זה בעבור כי ירידתם שם הוא ראשית הגלות כי מאז הוחל</p> <p>איך עונה הרמב"ן על אותה שאלה? איזה תשובה נראה בעיניך כיותר משכנעת? למה? אם אנחנו מקבלים את תשובת רמב"ן האם זאת אומרת שרש"י טועה? האם דבריו אינם אמת?</p> <p><u>3. רמב"ן שמות פרק א פסוק א</u> ורש"י כתב אע"פ שמנאן בחייהם חזר ומנאן אחר מיתתן בשמותם להודיע חבתם שנמשלו ככוכבים שמוציאן במספר ומכניסן במספר, שנאמר המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא (ישעיהו מ כו). ואלו דברי אגדה, והם דברים של אמת בענין החבוב שהקב"ה מחבבן וכופל שמותם תדיר, אבל קשור הפסוקים וחבורם בוא"ו הוא כמו שפירשתי:</p>			

בראשית פרק מו		שמות פרק א	
העתק פסוק ח:		העתק פסוק א:	
וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם אֶת יַעֲקֹב אִשׁ וּבִיתוֹ לְאֻבֵּן:		וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם אֶת יַעֲקֹב אִשׁ וּבִיתוֹ לְאֻבֵּן:	
מלא את שם האימא של השבט שכתבת בטור הצמוד	מלא את שמות השבטים כסדר שמופיעים בפסוקים	מלא את שם האימא של השבט שכתבת בטור הצמוד	מלא את שמות השבטים כסדר שמופיעים בפסוקים
לֵאָה	רְאוּבֵן	לֵאָה	רְאוּבֵן
לֵאָה	שִׁמְעוֹן	לֵאָה	שִׁמְעוֹן
לֵאָה	לֵוִי	לֵאָה	לֵוִי
לֵאָה	יְהוּדָה	לֵאָה	יְהוּדָה
לֵאָה	יִשָּׁשכָר	לֵאָה	יִשָּׁשכָר
לֵאָה	זְבֻלֹן	לֵאָה	זְבֻלֹן
לֵלֶפָה	בְּנִימִן	רְחֵל	בְּנִימִן
לֵלֶפָה	דָּן	בְּלֵהָה	דָּן
רְחֵל	נִפְתָּלִי	בְּלֵהָה	נִפְתָּלִי
רְחֵל	גָּד	לֵלֶפָה	גָּד
בְּלֵהָה	אָשֵׁר	לֵלֶפָה	אָשֵׁר
בְּלֵהָה	נִפְתָּלִי		
העתק פסוק כז:		העתק פסוק ה וסמן מלים או ביטויים שווים עם בראשית מו: כז:	
וּבְנֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר יָלַד לוֹ בְּמִצְרָיִם יְנֹפֶשׁ עֲלֵימִים		וַיְהִי כֹל יְנֹפֶשׁ יִצְאֵי יֶרֶךְ יַעֲקֹב שְׁבַעִים נֶפֶשׁ	
כֹּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרָיִם שְׁבַעִים:		וַיֹּסֶף הָיָה בְּמִצְרָיִם:	

2. Review the last events in Beresheet making sure to recount that Yaakov and all of his family go to Egypt (perek 46), they live and prosper in Goshen (47:27), Yaakov blesses his children before his death (perakim 48-49), Yosef dies (perek 50:26). Now have someone read the first parashiya in Shemot (pesukim 1-7). This should raise the question of why Shemot, which we expect to continue from where Beresheet left off, instead goes back in time and repeats the list of who came to Egypt. Furthermore, it is evident from the parallel opening (Beresheet 46:8 and Shemot 1:1 and closing pesukim (Beresheet 46:27 and Shemot 1:5) that Shemot is a shortened summary of the Beresheet pesukim. If so, why are the *shevatim* repeated in a different order?

First we will address the repetition. Have students prepare Rashi and Ramban in hevruta and write answers to the questions. The students should come to the understanding that Ramban's explanation is the peshat because it better explains the context of the pesukim. However, Rashi is still significant, first, because he is addressing the main question. Second, because the lesson he is teaching, that Hashem recounts Israel often because he loves them, is true. The midrash uses the textual question here as an opportunity to teach an important lesson, but we should make sure not to confuse that with the peshat. Ramban here explicates a proper approach to understanding midrash.

3. To explain the difference in order, focus students' attention on the order of the mothers. Beresheet first lists Leah and her maidservant and then Rachel and her maidservant. In other words the order follows the family structure of each wife and the maidservant under her. Shemot, on the other hand, first lists the two wives and then the two maidservants. This does not follow a family structure but rather a hierarchical class status. This is a first indication that we should no longer perceive the tribes as a family but rather as a nation where the breakdown by national hierarchy takes precedence over family origin. The designation of the tribes as a "nation" becomes explicit in pasuk 9.

Ask: *To whom does בני ישראל refer in pasuk 1 and to whom does it refer in pasuk 7?* First it refers to only the named tribes, literally the children of Israel. After the tremendous growth it refers to the entire Israelite nation.

(The listing of the children of Bilhah before those of Zilpah creates a chiasm: Leah, Rachel, Rachel, Leah. There is also a chiasm in the number of tribes listed in each pasuk: 4 – 3 – 4.)

To summarize, the first seven pesukim appropriately introduce all of Sefer Shemot, which will recount in great detail the physical and spiritual birth of a nation. The story of redemption after slavery must begin, as Ramban says, with their arrival to Egypt. However, Sefer Shemot subtly changes the order of the arriving tribes precisely in order to highlight that shift from family to nation.

Further discussion:

1. If students do not already have a background about how to understand midrash then bring in the important Rashbam on Beresheet 37:2 and the Rambam's three groups of interpreters in his introduction to Perek Helek.
2. Every nation has a story about its beginnings. These histories can shed much light on the character and values of that nation. As a homework project, research the origin stories of any country or group and think about what it says about that country's character.

Further Resources:

Yonatan Grossman, "The List of Those Descending to Egypt as an Introduction to Sefer Shemot," at <http://www.vbm-torah.org/parsha.59/13shemot.htm>.